

HAKIJA

Elenia Verkko Oyj

HAKEMUS

Hakija on pyytänyt 13.10.2022 päivätyllä hakemuksella Maanmittauslaitokselta lunastuslaissa (603/1977) tarkoitettua lunastuslupaa pysyvien käyttöoikeuksien lunastamiseksi sekä lunastuslain 58 §:n mukaista ennakkohaltuunottolupaa voimansiirtojohtoa varten. Hakemus koskee uutta 110 kV:n voimansiirtojohtoa välillä Oltava-Valkeus Pyhäjoen kunnan alueella.

Hakija esittää, että lunastuksen kohde voidaan jättää lunastuslain 10 §:n nojalla vähemmän tärkeiltä osiltaan lunastustoimituksessa määrättäväksi.

Hanke

Uusi 110 kV voimajohtoyhteys liittyy Fingrid Oyj:n uuteen Valkeuden 400/110 kV sähköasemahankkeeseen. Rakennettavalla voimajohtolla uusitaan Elenian Oltavan kytkinlaitoksen liityntä kantaverkkoon ja vahvistetaan alueen sähköjakelua.

Rakennettava voimajohto alkaa Elenian Oltavan kytkinasemalta kiinteistöltä 625-403-15-5 ja päättyy Fingrid Oyj:n Valkeuden sähköasemalle kiinteistön 625-402-29-8 kohdalle.

Voimajohtoreitin kokonaispituus on 3,7 km. Uusi 110 kV johto sijoittuu nykyisten Fingrid Oyj:n 400/110 kV ja Elenia Verkko Oyj:n Siikajoki-Jylkkä voimajohtojen luoteispuolelle niin että uutta lunastettavaa johtoaluetta muodostuu 18 m leveydeltä. Kokonaisuudessaan johtoalue on 50 m leveä, siten että johtoaukea on 30 m leveä ja sen molemmin puolin on 10 m leveät reu navyöhykkeet. Valkeuden sähköaseman lähellä linja kulkisi nykyisten voimajohtojen kaakkoispuolella. Johtoreitti on kuvattu hakemuksen liitekartassa ja johtoaluekuva on hakemuksen liitteenä.

Voimajohtoon pylväsrakenteina käytetään noin 19-22 metriä korkeita ja pääosin harustettuja teräsputkirakenteita.

ASIANOSAISTEN KUULEMINEN, SUOSTUMUKSET, SELVITYKSET, LUVAT JA LAUSUNNOT

Kiinteistönomistajien suostumukset

Hakija on tehnyt useimpien johtoalueen kiinteistöjen omistajien kanssa sopimukset. Sopimuksen allekirjoittajat ovat suostuneet lunastukseen ja ennakkohaltuunottoon sekä siihen ettei heitä enää kuulla lunastusluvan antamisen yhteydessä.

Maanmittauslaitoksen suorittama kuuleminen

Maanmittauslaitos on lähettänyt lausuntopyynnön ja hakemusasiakirjat rekisteriyksikköjen 625-895-0-790 Pyhäjoki-Vihanti maantie ja 625-402-29-8

Valkeuden sähköasema omistajille sekä vuokraoikeuden haltijoille Suomen Hyötytuuli Oy:lle ja Oltavan Tuulipuisto Ky:lle saantitodistus- ja palautuskirjeillä. Tositteet asiakirjojen vastaanottamisesta löytyvät Maanmittauslaitoksen asianhallintajärjestelmästä.

Yhteisen vesialueen 625-402-876-2 Liminkaoja järjestäytymättömän osakaskunnan ja muiden tahojen kuulemiseksi kuulutus lunastuslupahakemuksesta on ollut nähtävillä Maanmittauslaitoksen verkkosivuilla 9.11.-19.12.2022. Ilmoitus kuulutuksesta on julkaistu Pyhäjoen kunnan verkkosivuilla.

Hankelupa ja ympäristöselvitys

Energiavirasto on myöntänyt voimajohtohankkeelle sähkömarkkinalain 14 §:n mukaisen hankeluvan 19.1.2022.

Voimajohtohankkeessa on tehty ympäristöselvitys vuonna 2021. Selvityksessä on tarkasteltu hankkeen ympäristövaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, luontoon, maisemaan ja kulttuuriympäristöihin, maa- ja kallio-perään, maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen, liikenteeseen, pohja- ja pintavesiin sekä yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden kanssa. Selvityksen mukaan alueen luonto on voimakkaasti käsiteltyä talouskäytössä olevaa metsää. Alueen suot ja turvemaat on ojitettu metsätalouskäyttöön. Arvokkaana luontokohteena selvityksessä on rajattu Liminkaojan varren metsä.

Viranomaisten lausunnot

Hakija on hankkinut lausunnot Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (10.11.2021), Pohjois-Pohjanmaan liitolta (22.11.2021), Pyhäjoen kunnalta (2.11.2021), Pohjois-Pohjanmaan museolta (8.11.2021), Fingrid Oyj:ltä (10.11.2021) ja Suomen metsäkeskukselta (26.11.2021). Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) liikenne-vastuualue on antanut vielä oman lausuntonsa 29.11.2022.

ELY-keskus toteaa lausunnossaan, että ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista YVA-menettelyä ei edellytetä tässä hankkeessa. ELY-keskus pitää Valkeus - Oltava 110 kV:n voimajohtohankkeen ympäristöselvitystä riittävänä. ELY-keskus kuitenkin korostaa, että hankkeen jatkosuunnittelussa tulee pyrkiä minimoimaan haitalliset vaikutukset Liminkaojaan ja arvokkaaseen luontokohteeseen Liminkaojan varressa.

ELY-keskuksen liikenne – vastuualueella ei ole huomautettavaa lunastusluvan myöntämisen edellytyksiin, mutta se muistuttaa hakijaa, että voimajohtopylväitä ei tule sijoittaa tiealueelle tai tien suoja-alueelle. ELY-keskus toteaa, että suunniteltu voimajohto ylittää maantien 790 Pyhäjoki-Vihanti Hevoskankaan kohdalla ja että, tien lounaispuolelle on reittikartan mukaan sijoitettu pylvä. ELY:n mukaan maantien suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle ajoradan keskilinjasta tien molemmille puolille.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että vaikka suunnitellun voimajohtoon tarvetta ei ole esitetty maakuntakaavoissa, niin uusi 110 kV

voimajohto ei ole ristiriidassa maakuntakaavojen kanssa. Liiton mukaan uusi sähkölinja varmistaisi alueen sähkönsiirron toimivuutta. Hanke on myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen, koska se hyödyntäisi olemassa olevaa sähkölinjan johtokäytävää. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää tehtyjä ympäristö- ja luontoselvityksiä riittävinä.

Pyhäjoen kunnalla ei ole huomauttamista hankkeesta.

Pohjois-Pohjanmaan museo toteaa lausunnossaan, ettei hankealueelta ole tiedossa kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muuta arkeologista kulttuuriperintöä. Museon mukaan vanhat arkeologiset selvitykset ovat riittävät, eikä nyt kyseessä olevassa hankkeessa ole tarpeen tehdä arkeologista inventointia.

Fingrid Oyj on lausunnossaan ilmoittanut puoltavansa voimajohtohanketta. Lausunnossa on todettu edellytykset, joilla kantaverkkoon liittyminen on mahdollista.

Suomen metsäkeskuksen lausunto koskee Liminkaojan eteläpuolista ojanvarsimetsää, mikä on rajattu arvokkaaksi luontokohteeksi (metsälain 10 §). Metsäkeskuksen mukaan kohde tulee säilyttää ensisijaisesti luonnontilaisena. Mikäli tämä ei ole mahdollista, rakentamisen vaikutukset tulisi minimoida.

Hakija ei ole antanut varsinaista vastinetta viranomaisten lausuntoihin, mutta on todennut, että ympäristöselvitys on otettu huomioon voimajohtoon suunnittelussa ja tullaan jatkossa huomioimaan myös rakentamisessa. Samoin hakija on todennut, että ELY-keskuksen lausunto pylvään sijoittamisesta maantien tiealueelle tai suoja-alueelle huomioidaan.

KÄSITTELYRATKAISU *Perustelut*

Lunastuslain 5.2 §:n mukaan Maanmittauslaitos on toimivaltainen ratkaisemaan lunastuslupan, kun lunastus tapahtuu voimansiirtolinjan, maakaasuverkoston tai muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten ja lunastuslupaa ei vastusteta tai kyseessä on yksityisen ja yleisen edun kannalta vähemmän tärkeä lunastus. Jos Maanmittauslaitos ei ole lunastuslain 5.2 §:n mukaan toimivaltainen käsittelemään lunastuslupaa, on sen siirrettävä asia valtioneuvostolle.

Kyseessä on lunastus voimajohtoa varten. Hanketta vastustavia lausuntoja ei ole annettu. Näin ollen Maanmittauslaitos katsoo olevansa toimivaltainen ratkaisemaan haetun lunastuslupa-asian.

Päätös

Maanmittauslaitos on toimivaltainen lunastuslain 5.2 §:n perusteella ratkaisemaan haetun lunastuslupa-asian.

Sovelletut lainkohdat:

Lunastuslain (603/1977) 5.2 §

ASIAN RATKAISU

Perustelut

Yleistä

Lunastuslain 4.1 §:n mukaan lunastaa saadaan, kun yleinen tarve sitä vaatii. Lunastuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla (vaihtoehtoedellytys) taikka jos lunastuksesta yksityiselle edulle tuleva haitta on suurempi kuin siitä yleiselle edulle saatava hyöty (intressivertailuedellytys).

Yleisen tarpeen vaatimus

Lunastamisen perusedellytys on yleisen tarpeen vaatimus, joka perustuu lunastuslain 4.1 § lisäksi perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasääntöseen.

Yleisen tarpeen vaatimuksen täyttymistä ei ole lunastuslain esitöissä tai oikeuskirjallisuudessa tarkasti määritelty vaan yleisen tarpeen edellytyksen täyttymisen on katsottu tapahtuvan tapauskohtaisella harkinnalla ottaen huomioon kunakin ajankohtana vallitsevat olosuhteet ja arvostukset ja näiden varassa muodostunut käytäntö. Yleinen etu ei kuitenkaan ole sama kuin julkinen käyttö, eli yleinen etu voi täytyä myös muulloin kuin julkisyyhteisölle lunastettaessa. Toisaalta, vaikka lunastaja olisikin yksityinen yhteisö, tulisi lunastuksen tarkoituksen liittyä yhteiskunnan tehtävistöön. Olakseen yleisen tarpeen vaatima, lunastuksen tulisi hyödyttää joko suoraan tai välillisesti epäluukuista ihmisjoukkoa, ei vain tiettyä pientä ihmisryhmää.

Lunastuslaissa ja oikeuskäytännössä on lähdetty siitä, että väylämäiset infrastruktuurihankkeet pääsääntöisesti täyttävät yleisen tarpeen edellytyksen. Tässä tapauksessa yleisen tarpeen edellytyksen täyttymistä puoltaa se, että hakemuksen kohteena oleva voimajohto on suurjännitelinja (110 kV). Rakennettavalla voimajohtolla uusitaan Elenian Oltavan kytkinlaitoksen liityntä kantaverkkoon ja vahvistetaan alueen sähkönjakelua.

Maanmittauslaitos toteaa, että tässä lunastushankkeessa lunastuslain 4.1 §:n mukainen yleisen tarpeen edellytys täyttyy.

Vaihtoehtoedellytys

Vaikka lunastus olisikin yleisen tarpeen vaatima, ei lunastuslupaa silti saa myöntää, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla.

Ajatus vaihtoehtoedellytyksessä on, ettei lunastusta saa liioitella vaan on käytettävä maanomistajan oikeusasemaan mahdollisimman vähän puuttu-

vaa keinoa, jolla lunastuksen tarkoitus kuitenkin voidaan saavuttaa. Normaalisti vaihtoehtodellytys lunastuksissa vaatii näyttöä siitä, että lunastaja on pyrkinyt ensin toteuttamaan hankettaan vapaaehtoisin keinoin eli sopimuksin. Hakemuksen mukaan hakija on tehnyt kaikkien johtoalueen yksityisten maanomistajien kanssa sopimukset, joissa allekirjoittaneet ovat suostuneet lunastukseen.

Maanmittauslaitos katsoo, että haetut käyttöoikeuden rajoitukset ovat tämän tyyppisille hankkeille tavanomaisia ja lunastuksen tarkoituksen saavuttamiseksi välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Lunastuksen tarkoitusta ei voida yhtä sopivasti saavuttaa millään muulla tavalla ja lunastuslaissa mainittu vaihtoehtodellytys täyttyy.

Intressivertailuedellytys

Lunastusta ei saa lunastuslain 4.1 §:n mukaan toimeenpanna, jos sen haitta yksityiselle edulle on suurempi kuin sen tuottama hyöty yleiselle edulle.

Yleiselle edulle tuleva hyöty on todettu arvioitaessa sitä, onko hanke yleisen tarpeen vaatima.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että yksityiselle edulle tulevaksi haitaksi ei voida laskea lunastuksen aiheuttamia suoranaisia taloudellisia menetyksiä, koska ne korvataan täyden korvauksen periaatteella lunastustoimituksessa. Mahdollinen yksityiselle edulle tuleva haitta on jotain muuta. Hakemuksen liitteissä tai lausunnoissa ei ole tullut esille sellaisia haittoja, jotka estäisivät luvan myöntämisen.

Maanmittauslaitos katsoo, että yleiselle edulle saatava hyöty on suurempi kuin yksityiselle edulle mahdollisesti koitua haitta.

Johtopäätökset

Maanmittauslaitos katsoo lunastettavan hankkeen olevan yleisen tarpeen vaatima eikä sitä voida panna toimeen yhtä sopivasti muilla keinoilla ja sen yleiselle edulle tuoma hyöty on suurempi kuin sen yksityiselle edulle tuottama haitta on.

Näin ollen lunastusluvan myöntämisedellytykset täyttyvät ja lupa voidaan myöntää haetun mukaisesti.

Ennakkohaltuunottolupa

Lunastuslain 58 §:n mukaan, jos töiden kiireellinen aloittaminen tai muut tärkeät syyt sitä vaativat, hakija voi saada oikeuden ottaa haltuunsa lunastettava omaisuus ennen lunastuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua ajankohtaa.

Maanmittauslaitos katsoo, että lupa ennakkohaltuunottoon voidaan myöntää.

Lunastuksen kohteen vahvistaminen lunastustoimituksessa

Hakija on hakemuksessaan pyytänyt, että lunastuksen kohde jätetään lunastuslain 10 §:n mukaisesti lunastustoimituksessa tarkemmin määritettäväksi. Näin voidaan menetellä, jos kyse on lunastuslain 9.4 §:n mukaisesta väylälunastuksesta ja lunastuksen kohteen yleispiirteistä osoittamista voidaan pitää lupavaiheessa riittävänä.

Maanmittauslaitos katsoo, ettei lunastettavan käyttöoikeusalueen yksityiskohtainen osoittaminen ole tarpeen. Alueen rajausta voidaan siten jättää vähemmän tärkeiltä osin lunastustoimituksessa ratkaistavaksi.

Päätös

Maanmittauslaitos myöntää Elenia Verkko Oyj:lle luvan hakemuksessa tarkoitetulla tavalla lunastamalla rajoittaa käyttöoikeuksia pysyvästi.

Lunastus koskee hakemuksen liitteessä mainittuja kiinteistöjä ja muita rekisteriyksiköitä Pyhäjoen kunnassa.

Lunastettavat käyttöoikeuden rajoitukset on todettu tämän asiakirjan kohdassa "Myönnetty oikeudet".

Hankkeen toteuttavan tahon on oltava tietoinen muissa laeissa (mm. mui-naismuistolaki, luonnonsuojelulaki, vesilaki) olevista määräyksistä, asetetuista rajoituksista ja vaatimuksista alueen käytölle ja ne on otettava huomioon linjan rakentamisessa. Sama koskee myös viranomaisien ohjeita.

Hakijalle myönnetään lunastuslain 58 §:n mukainen lupa ennakkohaltuunottoon.

Lunastuksen kohde jätetään lunastuslain 10 §:n mukaisesti vähemmän tärkeiltä osin lunastustoimituksessa määrättäväksi.

Tässä päätöksessä mainittujen oikeuksien lunastamisen toimeenpano samoin kuin korvausten käsittely tapahtuu lunastuslain mukaisessa lunastustoimituksessa. Lunastustoimitus laitetaan vireille viran puolesta mahdollisimman pian.

Sovelletut lainkohdat:

Lunastuslaki 4 §, 10 §, 58 §

MYÖNNETYT OIKEUDET

Voimansiirtojohtoa varten tulee lunastettavaksi seuraavanlainen kiinteistöjen käyttöoikeuden supistus:

- 1) Johtopylväiden rakenteiden väliin ja kolmea (3) metriä lähemmäksi niiden ulkopuolelle ei saa pystyttää minkäänlaisia rakenteita tai laitteita, tavallisia aitoja lukuun ottamatta.
- 2) Aitoja ei saa kiinnittää pylväisiin eikä tukirakenteisiin.

- 3) Ojia tai muita kaivauksia ei saa tehdä eikä tieoikeutta perustaa kolmea (3) metriä lähemmäksi pylväiden rakenteita, etäisyys luettuna ojan tai kaivauksen luhistumattomasta reunasta.
- 4) Johtoaukealla kokonaisuudessaan, jonka leveys on esitetty hakemuksen johtoaluekuvassa, ei saa ilman erityistä lupaa kasvattaa puita eikä rakentaa ja pitää rakennuksia tai kahta (2) metriä korkeampia muita-kaan rakenteita tai laitteita, tavallisia aitoja lukuun ottamatta. Rakennuksia ei saa rakentaa johtoalueelle.
- 5) Metsämailla molemmin puolin johtoaukeaa olevilla 10 metrin levyisillä ns. reunavyöhykkeillä kasvava puu saa johtoaukean reunassa olla enintään 10 metrin pituinen ja muulla osalla reunavyöhykettä niin paljon saottua mittaa pitempi kuin puun etäisyys on johtoaukean reunasta.
- 6) Johtoaukealla ja sen läheisyydessä ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, josta saattaa aiheutua vaaraa johdon käytölle ja kunnossapidolle.

Näiden supistusten kautta varataan johdon omistajalle seuraavat johdon rakentamisen, käytön, tarkastamisen, kunnossapidon ja uusimisen vuoksi tarpeelliset oikeudet kiinteistöjen käyttöön:

- 1) Oikeus pystyttää ja pitää johtoaukealla voimansiirtojohto pylväineen, johtoköysineen sekä voiman- ja tiedonsiirtoon liittyvine laitteineen.
- 2) Oikeus suorittaa tarpeellisia mittauksia johtoaukealla sekä suorittaa maadoituksia, joista aiheutuvat työnaikaiset vahingot korvataan erikseen maanomistajille.
- 3) Oikeus pitää johtoaukea vapaina puista, vesoista ja muista esineistä, jotka saattavat vaikuttaa häiritsevästi johdon käyttöön ja kunnossapitoon.
- 4) Oikeus poistaa johtoalueelta rakennukset ja muut rakenteet, joiden paikoillaan pysyttämistä tai sinne pystyttämistä ei ole erikseen sovittu.
- 5) Oikeus sopivalla tavalla merkitä johtoaukean rajat, niin että ne ovat helposti havaittavissa.
- 6) Oikeus merkitä ne reunavyöhykkeellä sijaitsevat ja erityisestä syystä myös johtoaukean ulkopuolella kasvavat puut, jotka mittansa vuoksi voivat olla vaarallisia johdon säilymiselle sekä kaataa tällaiset puut, ellei metsänomistaja itse huolehdi niiden kaatamisesta. Johtoalueen ulkopuolella tapahtuvasta puiden kaatamisesta aiheutuva vahinko korvataan erikseen maanomistajalle.
- 7) Oikeus johdon omistajan lukuun työskenteleville henkilöille jalan tai ajoneuvoilla liikkua johtoaukeaa pitkin pylväältä toiselle sekä sitä varten tehdä sinne väliaikaisia ajoteitä ja rumpuja, tehdä ja kunnossapitää johtoaukealla olevissa aidoissa tarpeellisia veräjiä ja käyttää hyväkseen

johtoaukealle johtavia kiinteistölle kuuluvia teitä ja polkuja sekä tarvittaessa muitakin alueita kulkemiseen jalan tai moottorikäyttöisillä tai muilla työkoneilla ja ajoneuvoilla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on päätöksen lopussa.

Maanmittauslaitos

Allekirjoitettu sähköisesti
Reijo Hautamäki
Vastuualuepäällikkö

Allekirjoitettu sähköisesti
Anna Maria Mäenpää
Maanmittausinsinööri (DI)

JAKELU

Elenia Verkko Oyj
Santeri Hirvonen, Elenia Oy
Jari Tuomaala, Sitema Oy
Seija Pääkkö, Sitema Oy
kiinteistöjen omistajat ja käyttöoikeuden haltijat
Pyhäjoen kunta
Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan museo
Fingrid Oyj
Suomen metsäkeskus

Valitusosoitus

Päätöksen tiedot

Maanmittauslaitoksen 30.3.2023 antama päätös lunastusluvasta, asiainumero MML 110293/03 04/2022.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava hallinto-oikeudelle määräajan kuluessa ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti, asiasta käyttäen tai ne voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköpostina. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>. Muutoksenhakuasiakirjojen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Hallinto-oikeutena toimii Pohjois-Suomen hallinto-oikeus. Sen yhteystiedot ovat:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
postiosoite: PL 189, 90101 Oulu
käyntiosoite: Isokatu 4, 3. krs
puhelin: 029 56 42800
sähköpostiosoite: pohjois-Suomi.hao@oikeus.fi

Valituskirjelmän sisältö ja liitteet

Valituskirjelmässä on mainittava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmään on liitettävä:

- tämä valitusosoitus tai sen jäljennös
- päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta, ellei se käy ilmi tästä valitusosoituksesta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole toimitettu viranomaiselle.

Määräaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaanti-päivää ei lueta määräaikaan. Lunastettavan omaisuuden omistajalla ja käyttöoikeuden haltijalla, joka ei ole kirjallisesti suostunut lunastukseen, määräaika valituksen tekemiseen alkaa siitä, kun päätös on luovutettu vastaanottajalle tai kun vastaanottaja on ilmoittanut vastaanottaneensa päätöksen. Mikäli päätöstä lunastettavan omaisuuden omistajalle ja käyttöoikeuden haltijalle, joka ei ole kirjallisesti suostunut lunastukseen, ei voida toimittaa todisteellisenä tiedoksiantona, toimitetaan päätös yleistiedoksiantona ja tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä ilmoituksen julkaisemisesta Maanmittauslaitoksen verkkosivuilla. Muutoin, jollei muuta näytetä, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valitusasian käsittelystä hallinto-oikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu, jonka suuruudesta määrätään valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevat maksut selviävät Internet-osoitteesta: <http://www.oikeus.fi>